

Vestmannen.

Nr. 3

Bergen 15. mai 1985

1. årgang

WOLLERT KONOW ein vestmann med nørv i

Av Conrad Clausen

Den 5. februar i år var det samla ein representativ flokk attmed Fana kyrkja. Medan soli glytte fram midt på dagen, vart det lagt ein fager krans med nasjonalfarga sløyfe på statsminister Wollert Konows grav. Ein sokneprest las Arne Garborgs dikt «Strid for fred». – Grunnen til den gripande seremonien var at Wollert Konow skipa Den norske Fredsforening 5. februar 1885. No på 100-års dagen var det Noregs Fredslag (framhaldet av Konows fredsforening) som lyste til høgtidsdagen – i samband med Kulturstyret i Hordaland på eit gilde i Hardmuseet. Nokre dagar seinare i samarbeid med Oslo kommune i det romfræge Oslo Rådhus.

I 1884 hadde Wollert Konow vore på den internasjonale fredskongressen i Bern, der dei m.a. drøfta ei sak um å gjera Norderlandi nøytrale. På den tid var det verkeleg von til at ein nøytral stat kunde vera spard for krig og herring. Med slike ynskjemål kom Konow heim att og skipa fredslaget 5. febr. 1885 i hovudstaden. Nett då knirka det gnelt i unionen med Sverige. Ein konflikt med grannen i aust måtte løysast på fredelig vis. Fyremålet for fredslaget vart kort og godt sett opp i two punkt: a) Norsk tiltak i millomfolkelegt samarbeid for fred og skilsdom. b) Få til eit billegt og folkelegt vern for landet vårt.

Med seg i arbeid for desse oppgåvone fekk Konow bl. a. Johan Sverdrup, Bjørnstjerne Bjørnson, Helge Væringsaasen, Arne Garborg, Jonas Lie, Alexander Kielland, Viggo Ullmann (bestefar til Liv) m. fl.

Utan her å gå meir inn på den forvit-

nelege soga um dei kreftene Konow sette i gang, kom det no ved 100-års leitet offentleg fram det store verd fredsarbeidet hadde då unionen vart avskipa i 1905. Det kom og fram at mange statar i Europa, Amerika og Asia i 1904 godkjende ideen um skilsdom i tvistesaker land og land imillom. Like eins kom det fram at vestmannen Anders Ramstad frå Førde i Sunnfjord sette fram tanken um eit fredsmonument på grensa millom Noreg og Sverige, det som vart vigsla ved Magnor/Eda 1914. Einaste fredsmonument i heile det krigsherja Europa.

Folkehøgskulen

Wollert Konow, som såg so langt inn i framidi, var fødd på garden Stend i Fana 1845. Hans aett var komi frå Lübeck til Bergen ein gong på 1700-talet, og millom Konowane var det mange framståande forretnings- og embetsmenn. I den romslege barndomsheimen på Stend, stod litteraturen høgt i kurs – truleg av di mor til Wollert,

Marie Oehlenschläger, var dotter til den danske diktarkongen. Den unge Wollert var elev på Katedralskulen i Bergen, og studerte jus. I Danmark råka han Grundtvig og vart teken av tankane hans um folkehøgskulen, og millom vestmenn i Bergen fekk han god nøring for dei tankane.

Sjølvé grunnleggjaren av Vestmannalaget, Henrik Krohn (f. 1826), voks upp på Stend frå han var 8 til han var 16 år. Der kom den uppglødde byguten inn i bygdaliv og lærde seg godt bygdamål, som han seinare laut «– takka Vaarherre fyre, som lagar alt til det beste.»

Frå krinsen kring Vestmannalaget gjekk dei ut, mange av dei som upphaveleg skapte norsk folkehøgskule: Kristofer Janson for til Gudbrandsdalen, J.E. Unger og Olav Lofthus til Hardanger, Jens Rolfsen til Dale i Sunnfjord – og same året som Henrik Krohn skipa Vestmannalaget – januar 1868 – før Wollert Konow til Halsnøy Kloster, der han 1. okt. saman med Niels Juel skipa den tridje første folkehøgskulen i vårt land. (I årboki «Kvinnhersminne II», 1984, hev Sigurd Sandvik skrive ein verdfull artikkel um Konow og Juels merkelege høgskule i Hauastovo på Halsnøy).

Desse fyregangsmennene underviste i von og tru og gav av sitt hjartegull.

I dag er det tufse å tenkja på at i dei tidene hadde ikkje staten hjartelag for folkehøgskulen. Tvert imot. Staten gjorde dest på å tyna han!! – Konow, Juel og mange med deim måtte gj' seg. Men idéen greidde ikkje statsmaktene å knekkja.

Verksmeister og statsmann

Konow yvertok farsgarden, dreiv mylnedrift – utvida den og bygde ein tunnel, 500 m lang, med so stor vassføring at mylni ei tid gav arbeid til 50 mann. Fana-bygdi var han glad i – og gjetordet gjeng enno millom eldre kor beinsamt han kunde røda med høg og låg, serleg med bøndene um betring av deira kår. Han vart formann i bondelaget, skulestyret, reiste og løyste mange vanskelege saker. I 1878 skipa han Fana Sparebank og styrde den i mange år. Same året vart han vald inn i heradstyret og var ordførar i 18 år.

Same året vart han stortingsmann. I tinget fekk den framsynte mannen mangt å gjera, m.a. kom han med i unionsnemndi, som i urotidene staka upp leidi for det som henda måtte 7. juni.

I 1885 vart han odelstingspresident – same året som han skipa fredslaget – og var ein av dei fyrste som skreiv under på jamstellingsvedtaket for norsk og dansknorsk. I 1899 var han norsk utsending til fredskongressen i Haag, der den internasjonale domstolen vart skipa. Og i 1905 var han med på det europeiske landbruksmøtet i Roma. Vida kunde han fara i land etter land, og serleg gav han ans på motkraftene mot det overdige og barbariske krigssystemet. Her heime var han lagsmann i Vestmannalaget og hadde den største vyrdnad for målsaki – endå um nynorsk ikkje var hans «morsmål».

I 1910 var han hovudtaler på landsstemna for Noregs Ungdomslag. Same året vart han statsminister – og vart so verande til ut i mars månad 1912. Då heldt han sin vidjetne, varmhjarta tale for den dyraste arven vår – og sa millom anna:

«Fra min første umgdom har jeg følt mig varmt og sterkt og inderlig knyttet til landsmålsbevegelsen. Jeg har vært og er og vil alltid vedbli å være takknemlig i min innerste sjel fordi jeg engang blev knyttet til denne. Ingen opportunistiske politiske hensyn skal formå mig til å fornekke den opfatning at målsaken har vært den sak som sterkest har båret det norske folk frem i det siste halve hundreår. Det fanatiske hat fra visse hold mot denne bevegelse vil nok bli lagt ned om ikke så mange år som makte sløst og ørkesløst.»

– For denne heiderlege talen vart han sabla ned i Stortinget. Med større æra hev ingen statsmann gjenge frå borde i det kongelege riksstyret vårt.

Vestmann utan svik.

17. mai dikt 1914

(Tone: Mens Nordhavet bruser).

Med Noreg ligg nykveikt i vårfinsk Dag
og vent i sitt Heiderskrud bragar,
langs yttraste Havsrondi tusund Flag
på Høvet seg voggar og svagar.
.:; Det er dei Frendar som Vegen fann
til Heimen, til Mor, til sitt Fedraland;:;

Dei lengtande kjem frå den lange Ferd
vil vitja dei heimlege Grender.
Med Tårøygd Fagnad dei Heimen ser
å stiga med Blåfjell og Fenner.
.:; Med Smil og med Song i gladvært Lag
dei helsar sitt Heimland på dess Heidersdag;:;

Det er desse Kultar som Gjetord vann
åt Monvår i framande Grender,
som auka kvar Gåva frå hennar Hand
med æra på framande Strender.
.:; Med Fagnad helsar me og tek i Fann
dei trugne som varnar hennar dyre Namn ;:;

Heil, sæl! våre Landsmenn på Noregs Dag!
i saman med dykker me kjenna,
at sterke me vert og i dykkar Lag
ser raustare framtid å renna.
.:; Kvar helst me ferdast, med trugi Hand
me samstelte byggja vårt Fedraland ;:;

Olav Hammer

Olav Hammer — skalden, bladmannen og umsetjaren

Av Ludv. Jerald.

Olav Hammer høyrde til dei gamle Bergensmålmennene. I mange år var han av dei mest aktive i Vestmannalaget, i Bondeungdomslaget i Bjørgvin, og i bladteigane i Gula Tidend. Namnet hans er nok gjenge i gløyme for dei fleste av den yngre ætta i dag. Difor er det god grunn til å friska det oppatt.

Olav Hammer var målmeister og skald. Og ein brennhuga idealist med ei uvanleg arbeidskraft. Namnet er truleg frå Hamre i Osterfjorden, staden med Hamrekyrkja som var kyrkjeleg midstad for heile Nordhordland i gamal tid. Men Olav Hammer var fødd i Bergen, og han var ein av dei etter måten mange bergensarar som hadde lært seg Aasen-målet og som både tala og skreiv det i fullkom form. Han var fødd i 1871, og han døyde i 1942, 71 år gammal. I ei årrekka var han medarbeidar i Gula Tidend. I 1915 gav han ut diktsamlingi «Spreidde blad», han skreiv ei mengd visor og kvæde til blad og tidsskrift, høvesdikt og anna. Alt saman i ei visshø form og i eit fulltonande høgnorsk.

I boki si um Vestmannalaget i 50 år fortel professor Torleiv Hannaas at den 13. oktober 1908 las Olav Hammer det fyrste nummeret av «Tuftekallen», eit handskrive blad. Og Hannaas skriv: «Seinare kom det på møte etter møte i mange år, og «Tuftekallen» hev vore både til hugnad og gaman. «Tuftekallen» er ikkje noko «organ» for laget.

Det er *einn* manns verk og tiltak. Olav Hammer hev skrive kvart eit ord som hev stade i bladet. Han hev òg elles vore ein av dei mest drivande og ihuga vestmenner. Soleis hev han dikta endelaust med visor til lag og møte.

So langt Torleiv Hannaas. Til Færøyferdi som Vestmannalaget skipa i 1911 hadde Olav Hammer skrive ei «Vestmannahelsing» på 6 vers til toner på «Hvor herlig er mit Fødeland». Der hyller han Færøyane på denne måten i andre verset:

«I dette rauste Moderfong
av salte Haysprøytt vætt og dogga
vart mangein norrøn Storkult vogga
med' Høvet um hans Framtid song.
Og fram av Havsns Magter boren
han steig og skein mot Himmelklåren.
Og enn han skin i ævleg Glans
som Blad i Noregs Minnekran.»

Olav Hammer var med i den flokken som i 1909 braut ut or Bondeungdomslaget Erdingen og skipa Bondeungdomslaget i Bjørgvin. Der og byrja han med handskrive blad, det heitte «Andvake», og det var i mange år hans verk, og hans áleine. I Bondeungdomslaget vart han utnemnd til heiderslagsmann, den fyrste. Andre heiderslagsmannen i det laget var kunstmålaren Olav Rusti.

Innsatsen til denne trugne måldyrkaren kjem likevel best fram gjennom den store mengd av bøker som han umsette til Gula Tidend, frå framande mål. Dei kom som utklyppskjellar, men Gula Tidend dreiv den gongen forlagsverksemdu, og gav ut bøkene i serpent etter at dei hadde stade i bladet. Her er lista yver bøker som Olav Hammer umsette for bladet:

1908: F. M. Dostojevskij: Raskolnikov. 519 sidor.

1910: J. F. Cooper: Den siste Mohikanaren. 416 sidor.

1910: J. F. Cooper: Den siste Mohikanaren. Andre boki. 343 sidor. (upplaget av denne boki brann upp).

1910/11: F. M. Dostojevskij: Raskolnikov. Andre boki. 384 sidor. (Denne boki er

Til Side 8

Vestmannen.

Vestmannen kjem til vanleg ein gong i månaden.

Bladpenger kr. 75,— for året.

Kan tingast på alle poststader og beinast frå «Vestmannen», Helge Liland,
5065 Blomsterdalen.

Postgiro 4 25 63 92,
Bankgiro 8401.21.43027

Lysingar:
Alf R. Lygre,
Sverresgt. 30, 5000 Bergen.
Telefon 05-231956.

Bladstyrar:
Jostein Krokvik,
6143 Fiskabygd,
telefon 070 - 21 152.

Forretningsførar:
Helge Liland,
5065 Blomsterdalen,
telefon 05 - 22 67 00.

Utgjevar:
Vestmannalaget,
5000 Bergen,
telefon 05 - 31 79 29/31 31 16.

Prenta i A/S Dagbladet Dagen, Bergen.

Samnorsk

Me skriv desse tankane hovudsakleg fordi me nyleg i radioen høyrdie samtal med samnorskideologen *Sigmund Skard*. Skard ordla seg med måtehald, men på beinveges spørsmål om framtidens vegane, svara han – varsamt – at den komande samnorsken venteleg kom til å krevja språklege offer som rett nok måtte vera små.

Sigmund Skard talar og skriv nynorsk betre enn svært mange andre i dag, me tvilar heller ikkje på hans gode vilje og me høyrer alltid på Skard med glede. Men dersom me skjøna han rett, er me likevel grunnleggjande usamde.

Me meiner at språkleg mangfald har eit serverd og er eit gode i seg sjølv. So lenge det krevst språklege offer av nokon, er det ikkje tid for samnorsk, det er ikkje eingong eit ynskjeleg siktet mål. I vår norske målstode er språklege offer, trur me, uturvande tap. Kall det åndstap, kulturtap – eller gjerne tap av identitet.

Skulle dei to språkstraumane i norsk soge ein gong samlast utan tvangsinngrep til ein hovudstraum, kjem eit sams mål som ei fullferdig frukt. Men det er langt fram, og kanskje skal frukta aldri verta fullferdig. Tenk på sørsamisk som med grunnlag i nokre få tusen menneske endå lever i skule og skrift. Ein kunstig samnorsk framvinga med sentralstytt tvang, seier me nei til.

Me talar berre om den oversynlege framtidia; resten får dei stella med som seinare kjem. I dag ynskjer me den jamstalte språklege fridomen som kan tryggja det mangfaldet me meiner er eit vokstervilkår for fritt åndeleg liv. I dette mangfaldet er nett vår oppgåve å verne etter evne om det målet me fekk i arv.

J. Kr.

Målundertrykking

Vedtaket i Norsk språkråd om heitordi har vorte kritisert både her i bladet og andre stader, og me tvilar ikkje på at mangt skal seiast om vedtaket heretter. Me tykkjer dette vedtaket på ny stadsfester at for riksmalet har Norsk språkråd vorte det som var venta, men ikkje for vårt mål. Me minner om føremålsreglane i Lov av 18. juni 1971 der det nok er sagt at rådet skal stø «utviklingstendenser som på lengre sikt» fører skriftmåli nærmare til kvarandre, men der det dessutan heiter at språkrådet skal verna om kulturarven i norsk skriftmål og fremja tiltak som kan auka kunnskapen om norsk mål, målsoge og språkleg sersvip.

Dessverre ventar me ikkje snarleg ljosning frå den kanten. Det noverande rådsfleirtalet i nynorsksekksjonen er born av si tid, ottast me. Med det meiner me at dei – kanskje umedvite – framleis er knytte til åndsarven etter den ideologien som for riksmalet vart avskipa med språknemndi, men som for oss og vårt mål framleis er ei undertrykkingskraft mot norskrøtt måltilfang og språkleg mangfald.

Kvifor skriv sentralmaktene *skole* til nynorske *skular*? Kvifor diskriminerer eit distriktskontor av NRK ordet *snøgg-båtrute* som fylket har vedteke og avisone i distriktet respekterer?

Me ser at språkrådsfleirtalet ynskte heitordi i nynorskfleitalet ynskte elevar skulle sleppa «feil» om dei greip til slike ord. Godt. Men me finn alt ord i pressa og høyrer dei i NRK.

Og i Noregs Mållag har nokon vore brennsnar med å strå på språkrådsvedtaket, dei har teke i bruk minst eitt heitord – *leilighet*. Kanskje er det

einkvan som trur at *leiliheit/leilighet* høyrer til den undertrykte lutten av ord her i landet, i motsetnad til *husvære*?

Ein utsending frå Noregs Mållag hevda nyleg etter ei avis at av fylkesmållagi var berre Hordaland kritisk til språkrådsvedtaket. Tru det? Kor mange fylkesmållag er spurde? Det er vel ikkje berre tale om passivitet? Eit fylkesmållag tok opp ei liknande sak og fekk til svar at landssamskipnaden var nøytral til kva ord og ordformer som gjekk ut i Noregs Mållags namn, berre ordi eller formene stod i ordlista.

Kva for ei ordliste?

Ein allsidig ihopsett samskipnad som Noregs Mållag femner om mange synsmåtar og må nok syna varsemd og måtehald. Me skjønar og godtek dét. Men laget burde vel ikkje vera utan meininger om det som er grunnlaget for eigen livsrett? Eller skal alle målspørsmål latast over til eit offentleg oppnemnt råd utanfor laget? Det minner oss litt om straumdrag som gledeleg nok står veikare i dag enn for nokre år sidan.

Attende til språkrådsvedtaket. Me tvilar på om heitordi hadde gjort stor skade dersom det i vedtaket hadde vorte sagt at ordlistene under dei nye oppslagsordi skulle ha tilvising til tradisjonelle norske ord. Dermed vart ordlistene på ein betre måte dregne inn i opplæringsstenesta, noko som knapt kan verdsetjast høgt nok i eit land der ordlistene lenge har vore viktigare enn målet. Ivar Aasen nyttar denne framgangsmåten rett ofte i Norsk Ordbog, sant nok utan heitord på oppslagsplass («kjærlegheit» er med under det tradisjonelle oppslagsordet).

Me nektar ikkje for at heitord i visse

samanhangar og visse stilslag kan ha ein plass på nynorsk. Men slik det no ser ut, er me framimot overtydde om at det vert endå sterkare nedtramping av tradisjonelt ordtilfang som frå før er undertrykt. Å stempla norske ord med *umoderne* eller *gamaldags* har lang og verknadsfull tradisjon, og er undertrykking god nok.

Som nett påymta meiner me at tilvising i ordlistene under heitord til tradisjonelle norske ord, kunne vera til gagn for morsmålsbruk og morsmålskunnskap. Det er ikkje for seint å få gjort nok med dette, og me oppmodar lag som har målsak på programmet om å gjera eit utspel til.

Arne Horge:

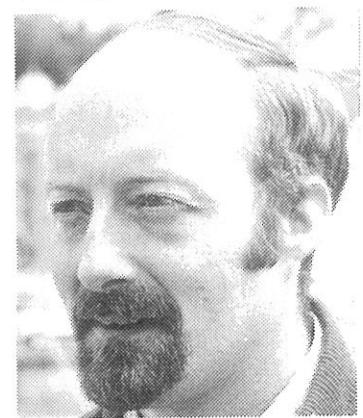
Lite synspunkt

framifrå stykkje som det var rett å sende på nytt att her ei tid sidan.

Men kva var det med Josef K.?

Han såg um gjenta si kvar einaste torsdag, trur eg det var, han brukte ikkje av den dyre helgi, men kvar bidige torsdagskveld vitja han henne, ikkje elles. Vanens uttukande og blindt drepane makt tømde han ut yver kjærleksblomen. Var dette ein del av brotet som gjorde nettupp honom sårnæm?

Korleis kunne Josef K. verta skuldgjeven av ei ukjend og kald statsmakt? Han hadde ikkje gjort noko gale. «Prosesjen» av Franz Kafka kom fyrste gongen som speltystkje i norsk fjerrsjå i 1962. Eit

Før isen legg

Isen har ikkje lagt seg enno. Ope vatn sleikjer det svarte vassgraset. Men det er noko kvast i lufta, og snart vil frosten bita i det skøyre graset og vatnet slå istennene i sevet. Då vil endene flytta bort i den opne elveosen og minken vil stira kaldt på dei. Der dei flyg over, sym han under. Og langt utanfor vassgraset vil skeisestålet syngja mot isflata. Nokon renner føre, andre kjem etter, heilt over til den mørke landskuggen på hi sida vatnet.

Sigbjørn Heie.

Frå Moses til Marx

Um «Tro underveis» av Helge Hognestad.

Av Eigil Lehmann, sokneprest h.v.

Det stilna um Helge Hognestad då han fekk granskunarbeid utanum kyrkjeembættet og tok imot dette tilbodet. Men dette løyser ikkje spursmålet «kven er mannen? kva trur han? kva livsstil er han målsmann fyre?»

– Nyaste boki hans, «Tro underveis», som kom ut no i fjar, er verd å saumfara med det spursmålet for augo.

Boki som er på 98 sider er etter hans eigi utsegn eit svar på motlegg i det ordskiftet han vekte med boki «En kirke for folket» (1982). Hognestad skuldar kyrkja – det er å segja presteskapet – for å hindra mange i ei religiøs uppliving av tilvera. Altso det same som Jesus sagde um farisæararne, som «hadde sett seg ved himmeriksporten, ikkje gjekk dei sjølv der inn, og dei som vilde, deim hindra dei i å koma inn» Mat. 23,13.

Dette gjerer kyrkja etter hans meinung med å stadhalda på den lutherske vedkjenningsi, «den lutherske kirkes læregrunnlag». Hognestad strider mot bibeltruskap i form av bokstavtruskap. Sakte meiner han at bibelen inneheld det store åndeleg ljoset, men han hevdar at bibeltolkingi dimmar for dette ljoset. Um lag som Jesus sagde, «De granskar skrifterne for di trur de hev liv i deim, og so er det meg dei vitnar um», Joh. 5,39.

Til å klárleggja dette ankemålet sitt tek Hognestad fyre seg å «si noe om hvordan jeg forstår religionen» – som «menneskets evne til å kjenne og undre seg over denne store sammenhengen» (millom individ og univers, einvære og allvære).

Denne utsegni syner at han ser på ordet og umgripet «religion» som eit urikkande umgrip og noko som alle må bøygja seg fyre, og ikkje tykkjест skyna at det Jesus kom med var noko so revolusjonært at gamle ord og umgrip ikkje slo til lenger – «ny vin i gamle skinnsekkjer sprengjer sekkerne so vinen renn ut» Mat. 17,17. Jesus nyttja knapt nok ordet «Gud», han sagde helst «Faderen» eller «Sanningi», Ordet «religion» — som utanum-bibelsk — lydde, i hans munn som «Moses» eller «Lovi». Um «Moses» – altso lovreligionen – sengjer han at «Moses gav dykk ikkje brødet frå himmelen» Joh. 6,30 – altso ikkje frelsa og ævelegt liv. Um «lovi» .

det òg lovreligionen – segjer han at «ikkje ein prikk i lovi skal forgangast fyrr enn alt er skjett» Mat. 5,17. Altso, lovi hev ei avgrensing i tid. Og denne grensa er det Jesus sjølv som set: «Lovi (rådde) alt til Johannes kom» Luk. 16,16, «frå den tid vert Guds rike forkjent, og kven som helst eignar det til seg». Det vil i røyndi segja at all lovreligion, all underkasting under ein ytre autoritet, er avsett av Jesus. For då er alt det skjett som lovi skulde tena til. Dei gamle, nasjonale og moralske vilkori for å taka imot lovi, er òg burte. Gudsriket er for «kven som helst» (pås). (Versi etterpå, Luk. 17-21,

segjer det rakt motsette, so fær ein velja kva ein vil tru). — og dette umskiftet er so stort, at endå til Johannes Døyparen som vert kalla «den største av alle kvinnesfødde», cert kalla mindre enn den minste i Gudsriket. Dette riket er òg

ufatande for dei lov-religiøse. «Faderen – de hev aldri kjent han» Joh. 8,55. til slike utsegner kann leggjast Paulus-ord som «den åndelege dømer alt, sjølv er han dømd av ingen», 1 Kor. 2,15, eller «fridomen med herlegdomen (ærestandet) åt Guds born» Rom. 8,21. Ord frå G.T. som talar um ei tid då lovi ikkje skulde vera skrivi på steintaylor men i hjarta, viser same vegn. (Jer. 31,33).

Dette er utsyner og utsegner som hev gjort at det stundom er reist tvil um kristendomen i det heile kann kallast religion. I vissa er han ikkje av same slaget som jødedom, islam og marxisme (og parsisme) og andre meir og mindre kristelige avskygningars av bok-religion eller onnor dyrking av ytre mistakslaus autoritet.

Men kristendom høver heller ikkje inn i det møtet millom sjeli og allheimen som Hognestad legg inn i ordet religion, ein fær vel kalla det mysterie-religion, ein religion av undring. N.T. veit sakta um ein slik religiøsit, som i det dømet som er nemnt i Areopagos-røda, Apg. 17,23 um ein «ukjend gud». All religion som ikkje er openberarringsreligion dyrkar i røyndi ein ukjend gud, ein tanke, ein teori, ein spekulasjon um ein gud (eller fleire).

Evangeliet set sjeli inn i eit anna til-

VERBAL STIL

Så langt råd er, bør me bruka *verbal* stil og akta oss for *substansivisk* stil. Det er det latinske stilgrunnlaget me såleis må bort ifrå. Professor Nikolaus Gjelsvik har skrive mykje om dette i boki «Von og Veg» (som enno er å få hjå Norsk Bokreidingslag). Her kjem òg dette inn at me i god norsk heller bruker aktiv enn passiv seiemåte, og at me har ymse omskrivningar av dansk genitiv. Gjelsvik var jurist, og arbeidde mykje med rettsmålet. Her kjem nokre døme frå boki hans:

Bokmål:

Når en kommune deles, fastsetter Kongen nødvendige lempinger i anvendelsen av gjeldende lov.

Ved avgjørelsen av enhver tvil eller tvistighet i anledning av den rette forståelse eller anvendelse av denne lov, legges bokmålsteksten til grunn.

Utligningen av bidrag og alle i forbindelse dermed stående spørsmål avgjøres av jordstyret.

Nynorsk:

Når ein kommune vert kløyvd, fastset Kongen turvande lemping med omsyn til korleis gjeldande lov skal nyttast.

Kjem det opp tvil eller tvist om korleis ei føresegn i denne lovi skal tolkast eller nyttast, vert bokmålsteksten lagd til grunn for avgjerdi.

Jordstyret liknar ut tilskot og avgjer alle spørsmål som kjem opp i det høvet.

Nynorsk rettsmål har sidan ofte vore stilmonster for rettsmål på bokmål.

Her kjem nokre andre døme:

Substantivisk målføring:

Hans utstrakte bruk av fremmedord gjør forståinga vanskelig.

Når det gjeld kosthaldet, så er det upåklagelig.

Produksjonsomkostningane øydelegg våre konkurransemuligheter i utlandet.

Verbal målføring:

Han brukar så mange framandord at det er vanskeleg å skjøna han.

Det er ingen grunn til å klaga på kosthandet. (Maten er god, den.)

Det kostar så mykje å laga denne vara at me er ikkje tevleføre utanlands.

I god norsk bruker me aktiv seiemåte så mykje som råd er. Men me har ei passiv form av verbet, og stundom høver det med passive setningar: Det må *finnast* ein veg ut or uføret. Det *finst* ikkje makan! Det *fanst* ikkje mat i huset. Dei har *funnest* ofte, dei to. Mange verb kan *brukast* på den måten. «Vår jord skal odlast og dyrkast på», song Vinje.

Ofte set me hjelpeverbet *verta* attåt hovudverbet og lagar ein passiv seiemåte. Men aktiv seiemåte er oftast betre. *Vinnarlista vart opplesi av formannen*. Betre: *Formannen las opp vinnarlista*.

Passive setningar kan vera uklåre: På festen vart det avduka eit målarstykke av gamle-læraren. – Jau, me vil helst tru det var gamle-læraren som kom til syne då duken fall. Men det kunne òg vera eit bilet som han hadde måla, – eller det kunne vera han som avduka det.

Her kjem ein glytt frå møteboki i eit ungdomslag:

Opningssongen «Det dagast i Noreg» vart sungen. Deretter vart referatet frå forrige møte opplese av Olav Oslid, som vart godkjent med handklapp. Deretter vart eit utdrag av «Norske Dansar» av Grieg framført av Åse Dalene på piano. Ho fekk stor applaus. Så vart ordet gitt til reisesekretær i N.U. Per Nyland, som heldt festtalen. – Korleis ville du ha skrive dette?

Sigurd Sandvik.

høve. Ikkje til allheimen, ikkje til mannaætti, ikkje til ei lov, men til ein person, ein kjend historisk person. Heretter er det eit mishøve til denne personen, det å ikkje taka imot han og hans sjølvvitnemål, som kjem inn som «synd». Ikkje sund om «lovbrot» – dette som 1 Joh. 3,4 framleides held fast på (brevet er ikkje so evangeliskt som det ser ut til!) – men etter Jesu definisjon av tilstanden når Anden kjem (Joh. 16,8.) «han skal yvertyda verdi um synd – um synd, det at (hoti) dei ikkje trur på meg». Han skal gjera det klårt at synd, det er å ikkje tru på Jesus. Ikkje synd i gamal meinung som straffskuld, men som ei ulukka for

den som vert fyre henne, den ulukka at sjeli misser det ævelege livet som ligg i trui på Jesus, trui på hans likamleggjorde vitnemål um Faderen, han med den grensesprengjande kjærleiken, kjærleiken til dauden.

«Vårt samfund er med Faderen og med hans Son Jesus Kristus» (1 Joh. 1,6, her er brevet evangelisk!). Og her er ikkje Hognestad med. Hans samfund er med den lidande mannaætti. Beinveges. Atlitlaust. Han ser ikkje verdi gjennom Kristus, men Kristus gjennom verdi. Han er komen laus av Moses, men stig ikkje fram til Kristus, anna snur inn i ei gata som minner mistenkje-

leg um den han gjekk ut or: Marxismen. Skriftreligion, lovreligion, ei læra som krev underkasting under «samfundet», menneskesamfundet, menneskeriket.

Dette er einslags menneskekjærlek og i so måte noko som kallar på samhug. Men å upphøgja mannaætti til gud og herre er ingi kjærleg åferd når ho ikkje er det. «Ingen er god utan Gud» segjer Jesus, Mrk. 10,18. Ingen skapning, einaste den grensesprengjande kjærleiken, hev krav på nemningi «god». Her skil Hognestad seg òg klårt ut, når han krev at ein skal tru skapningen er god. Det vert å «dyrka skapningen framfor Skaparen». (Rom. 1,20).

HALVOR FLODEN

Nynorsk barnebokklassikar frå Hedmark.

I 1984 var det 100 år sidan Halvor Floden vart fødd. Bøkene hans har lenge vore rekna for klassiske.

Floden høyrer til dei ikkje få nynorskkrivande hedmarkingane. Han var frå Trysil, vart lærar, dreiv lenge lærargjerning i Elverum der han dessutan var bonde. Fyrste boka hans heiter «Brør og halvbrør», kanskje mindre kjend enn bøker som kom seinare. Born og unge har lese dei i filler, vaksne hugsar titlar som «Fagerlia», «Kari Trestakk», «Frik med fela», «Dei morslause gutane i Skardfjellet», «Furuberg-Finn», «Gjenta frå landsvegen» o. m. fl. Den siste nemnde boka vart dramatisert og framført på Det Norske Teatret, og Floden skrev òg sumt for kringkastinga. Det kom bøker for vaksne frå hans hand, men mest av alt er det nok barnebøkene som gjorde Halvor Floden namnspurd. I 1950 fekk han statens kunstnarløn, fyrste barnebokforfattar som fekk ei slik påskjøning.

Floden har ei eiga evne til å leva seg inn i tankane og kjenslene til born og unge. Bøkene hans får ofte ein sosial grunntone, Floden står på dei veike og verjelause si side, skildringane er ikkje sjeldan ramme og harske, stundom humoristiske, men med etiske baktankar. Gjennom den sosiale tendensen går hjå Halvor Floden striden mellom godt og godt.

Floden skriv ein lett og levande nynorsk, farga av Hedmarks-mål, frisk og munnleg. Kanskje vart målsansen til Floden vekt alt i

barndomen. På skulen nyttar børna ein jamm, einstondande lesemåte. Men når far hans las i den danske postileen – heller langdrygt – hende det hans naturlege måltone slo gjennom, noko som straks sette liv i ei daud opplesing på framandt mål. I skriften «Austlandsborna og morsmålet» (1936) spør Floden «kva vondt desse børna har gjort» sidan dei ikkje får nyttta heimlege mål i skulen.

På lærarhøgskular og bibliotekshøgskule les dei ikkje Floden, høyrer eg, men Kristi Birkeeland fortel ein stad at ein flokk riksmålsungar i Oslo vart svært oppglodde etter dei høyrde høgtlesing frå «Kari Trestakk», dei ville vita titlane på alle Floden-bøkene. Det gamle forlaget til Floden hadde visst liten sans for å få ut samla eller utvalde verk i jubileumsåret, men Suttung forlag på Tangen sende ut «Mor i skogen», ei eventyrsamling med økologisk underklang før ordet økologi var skikkeleg kome i bruk.

Paul T. Dreyers forlag, 2910 Aurdal, har sendt ut Kari Trestakk-trilogien («Kari Trestakk», «Elden», «Vi er vener»), og dette forlaget gjev ut alle dei 21 barnebøkene til Floden dersom mange nok tingar bøkene på førehand. Dei vert rimelege, berre kr. 58,- for bandet frårekna to gratisband, og lesarar av Vestmannen bør vera serskilt merksame på desse bøkene.

Jostein Krokvik

Noregs Boklag

Av økonomiske grunnar har Noregs Boklag gått saman med Det Norske Samlaget, fortel Jan Kløvstad til Vestmannen, han har sjølv fylgt boklaget over i samlaget. Korleis den endelege skipnaden vert, er ikkje heilt visst, men truleg kjem boklagsnamnet framleis til å pryda bøker av trufaste boklagsforfattarar som Olav H. Hauge og Jan-Magnus Bruheim.

Noregs Ungdomslag tek over serien med skodespel for amatøriteater, ein vel-lukka boklagsserie med mykje etter-spurde skrifter.

Biletbøker for born

Norsk Barneblad prøver seg med vårutgjeving og har sendt ut «Grynt – eit søppelkassedyr», ei gjennomillustret barnebok med tekst og teikningar av Unni-Lise Jonsmoen. Boki fortel livfullt om grevlingar og andre dyr som søker til boskassene etter mat, fin for born opptil 10-12 år, kanskje for eldre med. Elles har Norsk Barneblad før i år sendt ut eit samlehefte med Smørbukk-seriar (1956-1959), og me minner om den fine biletboka av Aslaug Høydal/Solveig Muren Sanden frå i fjer, «Høna og dei tolv kjklingane».

Samla målfolk

Margunn Drivenes på skriverstova i Noregs Mållag fortel at bak kravet om ålmenn røysterett ved krinsrøystingar om skulemål, står alle målfolk samla. Det er Vogt-nemndi som fekk avskipa den ålmenne røysteretten, og målfolket ynskjer å få att dei gamle reglane som gav alle røysteføre i krinsen rett til å vera med på avgjerder om skulemålet. Noregs Mållag har sendt ut oppmoding om å stø kravet, og oppslutnaden er stor og utan avvikande skurring.

Vestmannalaget er vorte bladutgjevar

Sogestemnor og bokutgjeving saman med møteverksemid.

Vestmannalaget er vorte bladutgjevar. I det siste året tok laget på seg å yta ein startmidel til det nye målbladet «Vestmannen» som skal vera talsmann for klassisk norsk på Ivar Aasens målgrunn. Forfattaren Jostein Krokvik, Fiskåbygd er bladstyrar, Helge Liland, Blomsterdal er forretningsførar, og Alf R. Lygre, Bergen steller med lysingar. Vestmannalaget hev med dette teke uppatt ein gammal tradisjon frå Henrik Krohns formannstid i laget. Han gav ut «Ferdamennen» og seinare «Fraa By og Bygd». Årsmeldingi som vart lagd fram på årsmøtet no syntte elles at laget hev ytt tilskot til Egil Lehmanns store ordbokverk «Færøysk-norsk ordbok» som Sunnmøre Vestmannalag gjev ut, med stort tilskot frå ervingane etter lærar Sigurd Slyngstad.

Vestmannalaget var samen med Håkons-hallens Venner, Nybø skoles musikkorps og Kommandanten på Bergenshus med og skipa ei stor sogestemna på Holmen i Bergen til minne um slaget på Fimreite for 800 år sidan. Og i eit møteprogram seinare på året fortalte den synske Anna Elisabeth Westerlund um korleis ho såg Fimreiteslaget. Det hev elles vore minnemøte um Ludvig Holberg, um Peter Wessel Tordenskiold og um Matias Orheim, og generalmajor Ola Lit-

leskar hev tala i laget um Holmen i norsk soga og norsk forsvar. Laget hev og halde sambandet med Island, den islandske folkeminnegranskaren Hallfredur Órn Eriksdóttir tala på eit møte um den islandske filologen Guðbrandur Vigfússon og hans Noregsferd og samarbeid med vestmennene i fyrra hundradåret.

På årsmøtet vart Ludv. Jerald attvald til formann. I stjorni vart attvalde Conrad Clausen, Ivar Gjelsvik, Arne Holm og Ingerd Hirth. Varamenn vart Kjartan Rødland (ny), Ellen Vabø og Finn Vabø. Målsmenn i Det Norrøne GrønlandsLAGET vart Arne Holm, Conrad Clausen og Ludv. Jerald, målsmenn i Bygdelangsnesnemi (rådet): Nils Haukås, Ludv. Jerald og Sveinung Ones. Varamenn: Finn Vabø, Kjartan Rødland og Brynhild Horvei. Bladstjorn for «Tuftekallen»: Ivar Kleiva, Sveinung Ones, Leidolv Hundvin og Harald Bolstad. Ettersynsmenn for rekneskapane: Wilhelm Haaland og Leidolv Hundvin.

Varaformannen Conrad Clausen styrde årsmøtet, og ved opningi heldt han minnetale yver prost Hjalmar Tjelda, måldyrkaren frå Jæren som i mest heile si 45-årige prestetid var sokneprest i Kinn og prost i Ytre Sunnfjord.

Programmet attåt årsmøtesakene var ved lektor Olav Fjæra som let laget få urpremiere på ein film han hev teke opp med folkeminnesamla og forfattaren Halldor O. Opdal som i desse dagar fyller 90 år. Opdal fortalte i denne filmen um korleis han hev samla folkeminne og skrive dei ned. Og Fjæra hadde teke fleire kulturfilmar, m.a. ein film um den gamle ølbryggjarkunsti som var so vanleg i eldre tid.

Forfattaren Ivar Kleiva hadde eit sers godt nummer av det handskrivne bladet, det som Olav Hammer tok til med i laget i 1908, og som framleis ber namnet «Tuftekallen» og byd på både ålvor og gaman.

Garm d.y.:

Ettermæle og slikt noko

Atter skal me koma inn på den profes-
sorale boki av Kjell Venås um Gustav
Indrebø, visse på at me snautt kan skriva
for mykje – um Indrebø, meiner me.

Me kjende ikkje Gustav Indrebø. Me
kjennen ikkje Kjell Venås heller, og me
skal vara oss vel for å draga sistnemnde
professors gode siktet mål med si bok i
tvil. Um han kanskje ikkje skriv det
beinveges, fær me tru baktanken er å
reisa ein gild og verdig minnestein yver
Indrebø, noko slikt som Sigmund Skard
gjorde då han skreiv boki um Halvdan
Koht, sant nok verfar hans, ei varm bok,
skrivi med slikt hjartelag at alt vert tydt
til det beste og meir til. Skard gjekk
audmjuk til si gjerning, slik vise menn
meiner ein biograf skal gjera, og det
same gjorde nok den andre biografen
vår då han sette seg til skrivebordet og
laga den boki som venteleg er stor nok
på den eine måten um den mannen som
var stor på både måtane.

Me ser klårt at det er vår eigi skuld
når me likevel hengjer oss upp i eit og
anna i biografien; som til dømes at det
med ljós og lykte er framleita og utropa
at ein eller annan ukjend i 1940 visst
tykte Gustav Indrebø tala lenge nok på
eit årsmøte. Slikt er umåteleg viktig å få
med til lærdom for oss som knapt hev
räka ein einaste professor me ikkje tykkj-
er hev tala lenge nok både her og der.

Akk ja. Minnet um Gustav Indrebø
kjem til å leva, det lit me tolleg trygt på,
same um biografen med rette peikar på
at arvtakarane hans hev ført arbeidet
vidare med liti kraft. Fy skam!

At andre enn arvtakarane sat med
makti på dei politiske sessane i statens
fheus og trudde dei var språkleg fol-
kelege når dei ville gjera heradsstyremå-
let til einaste riksmaál i landet, er ei
onnor sak som biografen ikkje treng
hefta seg mykje med, noko han heller
ikkje gjer. Å nei, den diskriminerte par-
ten hev alltid seg sjølv å takka for uføret
han hev kom i, so mykje må vel dei
tussute arvtakarane til Indrebø sjå.

Når det gjeld ettermælet til Indrebø,
so vert nokre hundrad artiklar og skrifter
ikkje nemnde, som ventande er. Ingen
kan i eit slikt høve taka med alt, og slett
ikkje er det no grunn til å taka med noko
større um dei knusande nynorskatter
slagi og den like knusande riksmaálfram-
gangen, same kor mykje desse hendi på
ein eintydig måte stadfester dei fram-
synte spådomane til Indrebø. Nei, var
det likt! Slike småting er lite å leggja

nemnande vekt på, då er det straks meir
sakleg turvande å få med nokre ord um
Stalin, mannen som vart inndregen i
norsk målordskifte meir enn tretti år
etter Indrebø døydde.

Med møde og ikkje utan hjelp frå
Noregs Mållag hev me greitt å få tak i
Stalin-artikkelen, rett nok avstytt. Og
um den gamle diktatoren er aldri so
blodflekkut, skriv han i hovudsak og
avskrapa alt rituelt yverbygg berre det
folk veit, at um samfunnsskapnad og
folkesamansetnad skifter, so treng ikkje
grunndragi i skriftmålet skiftast for det.

No bryt eit slikt lekemannssyn med
norsk gamalmarxisme, so det er kanskje
ikkje til å undrast på at vår vitskaplege
biograf skundar seg å fortelja at diktato-
ren var ein uvitskapleg dilettant, ein ting
verd å merka seg for oss her i landet som
fann upp kryssingi millom politisk og
pedagogisk målmakarkunst. So kan me
lura på kva den russiske diktatoren og
fotoet hans hev å gjera i ein biografi um
nett Gustav Indrebø, men det er vel vits-
kap på høgt plan, fær me tru, og slett
ikkje dilettantisme.

FRÅ DEN KANTEN

Me har merka oss at på siste landsmøte i
Høgre ville eit stort fleirtal halda oppe den
skriftlege sidemålsopplæringi. Håkon Randal
stadfeste som sant er at partiet no har dagbok-
ført det 100 år gamle jamstellingsvedtaket. Ein
talssmann med yngd i blodet ville derimot
framleis i sin styrlause nynorsk ha vekk
den skriftlege opplæringi. Vert elsken endå
varmare, må me vel tru at den *munnlege*
opplæringi skal same vegan.

Me kjennen ikkje større til Norsk Lytterfore-
ning, men dei vil ha mindre nynorsk og målføre
i NRK, ser me. Vonleg er ikkje alle riksmaáls-
folk/bokmålsfolk samde i slike ynskjemål, men
gledeleg er det at Lytterforeningen utan etter-
hald set nynorsk og målføre i same bås.

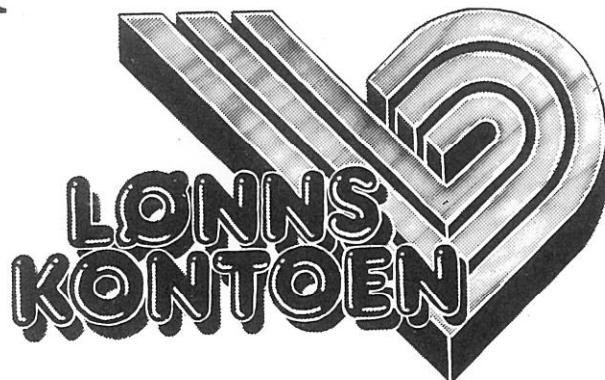
Om nokon reint uventa skulle vera i tvil om
vår meinig, skundar me oss å fortelja at me
står saman med resten av målfolket i kravet om
meir nynorsk i ein eller annan normalisert vari-
ant i formfaste sendingar i NRK. I friare og
ubundne sendingar ynskjer me meir målføre.

POSTGIROBLANKETT

er lagd inn i dette numret òg. Dei mange som
hev greidd bladpengane må ikkje sjå dette
som eit nytt krav, det er av reint praktisk-
tekniske grunnar me må leggja blanketten
inn i alle blad.

Blanketten er soleis ei påminning til dei
som veit at dei ikkje hev sendt bladpengar
for 1985. De andre kan kasta blanketten, el-
ler di kan gjeva han til andre som de meiner
bør tinga «Vestmannen».

Topp rente og lånerett!

VESTLANDSBANKEN

V

**Gåveliste for «Vestmannen»
til 6. mai 1985.**

Salmund S. Jarane, Bergen ... Kr. 25,-
 Alis Takreås, Vegårdshøi .... Kr. 5,-
 Jens Li, Brattholmen ..... Kr. 25,-
 Knut Kaldhol, Arestrand .... Kr. 100,-
 Brigt Vaage, Nordheimsund Kr. 25,-
 Knut O. Dale ..... Kr. 25,-
 Synneva Urheim, Lofthus.... Kr. 100,-
 Asbjørn Roaldset, Oslo 11 .... Kr. 5,-
 Martin Votlo, Indre Arna .... Kr. 100,-
 Jan Sandvik, Seimsfoss ..... Kr. 175,-
 Olav Fjæra, Minde ..... Kr. 125,-
 Inger Indrebø Eidissen, Oslo 8 Kr. 500,-
 Marie Haganes, Fjell ..... Kr. 25,-
 Jan Hidle, Judaberg ..... Kr. 25,-
 Jostein Krokvik, Fiskåbygd ... Kr. 100,-
 Marita Kjelland, Matredal .... Kr. 25,-
 B. Haugsdal, Oslo 3 ..... Kr. 25,-
 Herbjørg Solberg, Lonevåg ... Kr. 25,-
 Ingolf Kvamen, Haslum .... Kr. 25,-
 Haldis Torund, Stavanger .... Kr. 100,-
 Robert K. Andersson, Tinn ... Kr. 100,-
 Dagfinn Lillebø, Haugsbygda Kr. 25,-
 Per Skjæveland, Stord ..... Kr. 50,-
 Gerhard Garatun-Tjeldstø,
 Natland ..... Kr. 100,-
 Gustav Hidle, Nord-Hidle .... Kr. 25,-
 Lars Eikevik, Flekke ..... Kr. 75,-
 Eigil Lehmann, Nesstun ..... Kr. 75,-
 Bjørn T. Aakre, Valle ..... Kr. 25,-
 Ingolf Dragset, Frei ..... Kr. 25,-
 Conrad Clausen, Ask ..... Kr. 100,-
 Klara Elisabet Hartveit,
 Indre Arna ..... Kr. 75,-
 Bertine Stuestøl, Lyngdal .... Kr. 100,-
 Ludvig Jerdal, Bergen ..... Kr. 100,-
 Kr. 2.435,-

Retting: I fyrre nr. var kvitta for kr. 125,— fra Knut Rysstad, Kristiansund. Rysstad bur i Kristiansand. Me takkar for gåvane.

Adressa er:
 «Vestmannen», 5065 Blomsterdalen.
 Postgiro 4 25 63 92.
 Bankgiro 8401.21.43027.

FRÅ SIDE 2

uheil, då upplaget brann, vart prentingi stogga).
 1915: Ivan Turgenjev: Annusja. 114 sidor.

Me utfører alle slags husreparasjoner. Innreidning og nybygg.

HARALD SELJELID
 Tlf. 35 02 57 — 5100 Isdalstø

MØRE FELLESKJØP
 Telefon (071) 25 940 - Postboks 588-6001
 ÅLESUND

Ostereidet Mållag
 5167 Ostereidet
*Laget skal dyrka og odla, fremja og
 forsvara det norske målet.
 Bruk heimemålet ditt, skriv nynorsk.*

Norsk Barneblad
 3250 Larvik

For gutter og jenter!
 2 gonger i månaden.
 ordskifte • marknad
 pennevener • vi sjølv skriv
 vi teiknar • teikneseriar
 forteljingar og mykje meir

Send meg Norsk Barneblad
 eit år for 80 kroner.

Namn: .....
 Adr.: .....
 .....
 Postgiro 5 14 22 11 — tlf. (034) 16 488

80 KR PR ÅR

FANA SPAREBANK

**Stor Nok
 For De Fleste**

BUNADSØLV — POKALER — PREMIER
 Vi har gaver
 for alle anledninger

magnus aase A/s
 gullsmed

Strandkaien 6 — Telefon *32 01 60

**EIVIND VÅGLID:
 Stadnamntydingar**
Ny bok —84.
**4 av 5 stadnamnbøker
 framleis på lager.**
**For skule, bibliotek, språk-
 og namneinteresserte.**
**Arnlaug Skjæveland,
 Olvikvegen 33, 5400 Stord.**
 Stadnamntydingar IV og frå
 NORSK BOKREIDINGSLAG L/L

- 1916: Bret Harte: Lukka i Staakeby og andre sogor. 117 sidor.
 1916: Bret Harte: Lukka i Staakeby og andre sogor. Andre boki. 153 sidor.
 1916: F. Marryat: Snarleyyov eller Helhunden. Fyrste Boki. 310 sidor.
 1917: F. Marryat: Snarleyyov eller Helhunden. Andre boki. 363 sidor.
 1917: Alexandre Dumas: Den svarte tulipanen. 331 sidor.
 1918: V. Cherbuliez: Han vilde hemnast. 228 sidor. (Denne boki er uheil, meir enn desse sidone kom ikkje ut).

Når sidetalet er teke med her, er det med tanke på å syna den store arbeidsmengd. Det er òg grunn til å peika på det forfattarvalet som Hammer hev gjort

Ein einaste gong hev eg møtt Olav Ham-

mer. Det var i krigsåret 1940. Det hadde vore stilt kring honom i mange år då. Men i den tidi då lagsarbeid i vanleg meinig nærrast var fårt, spurde eg han um å halda eit malfyredrag i Bondeungdomslaget, som var eitt av hans gamle lag. Og han kom, og tala kloke ord um korleis det norske målet kan dyrkast og odlast.

Endå ein ting som vitnar um kva kvalitet det var i skaldskapen til denne einsame idealisten og lyrikaren: Han var med i tevlinga um kantate til kyrkjehøgtidi i Nidarosdomen i 1930. Og juryen heldt på og sette utkastet hans på topp, so fullkome var det. Det vart likevel til at Olav Gullvåg vart vinnar, med Heming R. Skre på andre plass. Men Olav Hammer var med og tevla i toppen.